

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive study) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษาต่อเนื่องสาขาพยาบาลศาสตร์ และปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษาต่อเนื่องสาขาพยาบาลศาสตร์ของหัวหน้ากลุ่มการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล ซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพผู้ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารสูงสุดของกลุ่มการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ที่มีขนาดตั้งแต่ 10 – 150 เตียง โดยมีที่ตั้งอยู่ในเขต 14 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 128 คน (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2547)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้ากลุ่มการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ที่มีขนาดตั้งแต่ 10 – 150 เตียง โดยมีที่ตั้งอยู่ในเขต 14 จังหวัดภาคใต้ คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างตามบุญใจ, 2545) จากประชากรจำนวน 128 คน จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 97 คน แต่สำหรับการวิจัยนี้ได้ใช้ขนาดตัวอย่างจำนวน 100 คน ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย คือ การจับฉลากแบบไม่แทนที่ (simple random sampling without replacement)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยอาศัยกรอบแนวคิดจากกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษาต่อเนื่องสาขาพยาบาลศาสตร์ของเดสิมอนและคณะ (Desimone et al., 2002) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน และปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาทรัพยากร

มนุษย์ด้านการศึกษาด้านเนื่องสาขาพยาบาลศาสตร์ ลักษณะเป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ลักษณะคำถามจะเป็นแบบเลือกตอบ และแบบเติมคำลงในช่องว่าง จำนวน 9 ข้อ ประกอบด้วย เพศ สถานภาพสมรส อายุ อาชีพการงาน ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล ระดับการศึกษาสูงสุด ประวัติการอบรม ขนาดของโรงพยาบาล และจำนวนพยาบาลในสังกัดกลุ่มการพยาบาล

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษาด้านเนื่องสาขาพยาบาลศาสตร์ ของหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล ซึ่งมี 4 ขั้นตอน และเป็นคำถามเชิงบวก มีลักษณะเป็นแบบมาตราค่าเพื่อวัดระดับการปฏิบัติเป็น 4 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย และไม่ปฏิบัติ โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 3, 2, 1, และ 0 ตามลำดับ รวมทั้งเป็นแบบเติมคำในช่องว่าง จำนวน 34 ข้อ ประกอบด้วย

2.1 การประเมินความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 9 ข้อ ประกอบด้วย การสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

2.2 การออกแบบวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 19 ข้อ ประกอบด้วย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จัดโดยหน่วยงานภายในองค์กร และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จัดโดยหน่วยงานภายนอกองค์กร

2.3 การดำเนินการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 2 ข้อ ประกอบด้วย การจัดบุคลากรและการจัดสถานที่/สิ่งแวดล้อม

2.4 การประเมินผลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย การประเมินความพึงพอใจของบุคลากร การประเมินตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การประเมินผลลัพธ์โดยการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ และการประเมินผลลัพธ์โดยการประเมินความสำเร็จในการดำเนินงาน

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนโดยการแบ่งระดับจากค่าพิสัย และหารด้วยจำนวนระดับ (ชูศรี, 2541) ดังนี้

ระดับคะแนนมาก	เมื่อมีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง	2.50 – 3.00
ระดับคะแนนปานกลาง	เมื่อมีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง	1.50 – 2.49
ระดับคะแนนน้อย	เมื่อมีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง	0.00 – 1.49

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษา ต่อเนื่องสาขาพยาบาลศาสตร์ ซึ่งเป็นคำถามเชิงคุณภาพ จำนวน 7 ข้อประกอบด้วยปัญหา อุปสรรคด้านกำลังคน ด้านการเงินหรืองบประมาณ ด้านความต้องการส่วนตัวของบุคลากร ด้าน ข้อมูลข่าวสาร ด้านระยะทาง ด้านระยะเวลา และด้านอื่นๆ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษาต่อเนื่องสาขาพยาบาลศาสตร์
2. กำหนดกรอบแนวคิด ซึ่งได้จากการทบทวนวรรณกรรมและศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับ กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของเดสิมอน และคณะ (Desimone et al., 2002) และปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษาต่อเนื่องสาขาพยาบาลศาสตร์ซึ่งได้รวบรวม จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. สร้างข้อคำถามที่ครอบคลุม และสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษาต่อเนื่องสาขาพยาบาลศาสตร์
4. นำข้อคำถามที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเป็นไปได้ของข้อคำถาม และความสอดคล้องกับความเป็นจริง
5. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ และผู้วิจัยแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
6. นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับหัวหน้ากลุ่มการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ซึ่งมี ลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่าง แบบง่าย คือ การจับฉลากแบบไม่แทนที่ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนนำไปใช้จริง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความตรงด้านเนื้อหา (content validity)

การหาความตรงด้านเนื้อหา ของแบบสอบถามกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการ ศึกษาต่อเนื่องสาขาพยาบาลศาสตร์ของหัวหน้ากลุ่มการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบ ประกอบด้วย อาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาต่อเนื่องสาขาพยาบาลศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลผู้

เชี่ยวชาญด้านการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 1 ท่าน และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการพยาบาลและการพัฒนาบุคลากรทางการพยาบาล จำนวน 1 ท่าน

2. การหาความเที่ยง (reliability)

ทดสอบความเที่ยงโดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้ ที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 20 ราย เพื่อทดสอบความเข้าใจในข้อความของแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างว่าเข้าใจตรงกันหรือไม่ และนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง นำมาหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยง .91

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลในการศึกษานี้มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ทำหนังสือผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการและคณะกรรมการจริยธรรมถึงคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขออนุมัติเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ทำหนังสือจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชนภาคใต้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยระบุกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด คือ เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารสูงสุดของกลุ่มการพยาบาล และปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนภาคใต้

2.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลและขอความร่วมมือในการทำวิจัย โดยแบบสอบถามการวิจัย การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยให้ข้อมูลว่าข้อมูลที่ได้มาจะเก็บไว้เป็นความลับ และนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 101 คน จากทั้งหมดจำนวน 107 คน (ร้อยละ 94.39) ให้ความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยการตอบแบบสอบถามการวิจัย

2.3 หลังจากได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามดังกล่าวมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ก่อนนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

จรรยาบรรณนักวิจัย

ดำเนินการโดยยึดหลักการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ในการทำวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่าง ขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลและชี้แจงให้ทราบสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธ การตอบรับหรือปฏิเสธจะไม่มีผลต่อกลุ่มตัวอย่าง และคำตอบหรือข้อมูลทุกข้อผู้วิจัยถือว่าเป็นความลับ การไม่ระบุชื่อของกลุ่มตัวอย่างในแบบสอบถามโดยระบุเป็นรหัสของแบบสอบถาม ไม่บอกชื่อ – สกุลจริง เก็บในที่มิดชิด ข้อมูลที่ได้นำเสนอในภาพรวมทั้งหมดและนำมาใช้เฉพาะการศึกษานี้เท่านั้น กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิที่จะถอนตัวจากการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล และการกระทำดังกล่าวจะไม่มีผลอย่างไรต่อกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมข้อมูลที่ได้แล้ว ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล ก่อนป้อนข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์โดยการลงรหัสข้อมูล ประมวลผลข้อมูลโดยการใส่โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/FW (Statistical Package for the Social Science / for Windows) ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยใช้สถิติเบื้องต้นและสถิติเชิงพรรณนา คือ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การปฏิบัติตามกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้ง 4 ขั้นตอน วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษาต่อเนื่องสาขาพยาบาล ศาสตรวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ในส่วนของคำถามปลายเปิดซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ โดยนำมาจัดกลุ่มแล้ววิเคราะห์